

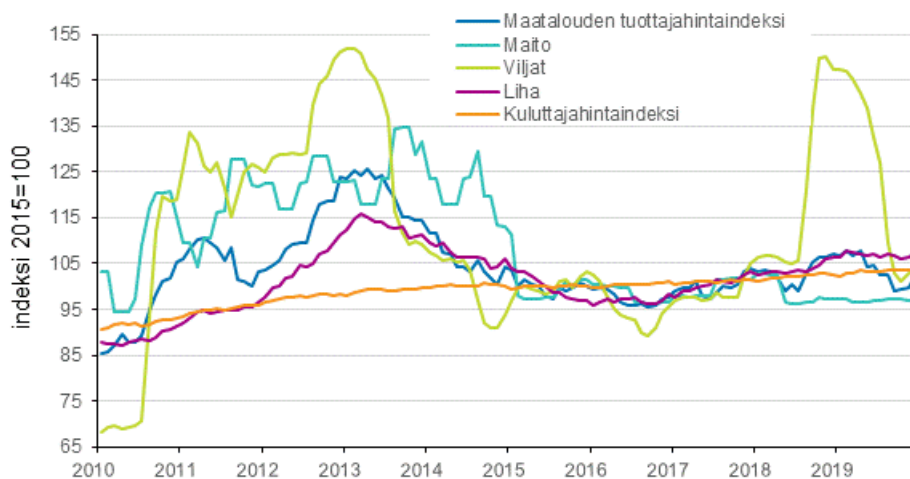
Maatalouden tuottajahintaindeksi

2019, 4. vuosineljännes

Sianlihan hinta nousi rajusti EU:ssa – suomalainen liha jäi hintarallissa lähtöviivalle

Maatalouden tuottajahinnat laskivat 5,8 prosenttia vuoden 2019 viimeisellä neljänneksellä. Ilman turkistuotantoa hinnat laskivat 6,1 prosenttia verrattuna vastaavaan ajankohtaan vuosi sitten. Kasvituotteiden hinnat laskivat 14 prosenttia. Lihan ja eläintuotteiden hinnat halpenivat aavistuksen. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen tuoreimmasta maatalouden tuottajahintaindeksistä. Indeksii kertoo, kuinka paljon maataloustuotteiden hinnat ovat muuttuneet vuodesta 2015.

Maatalouden tuottajahintaindeksi ja kuluttajahintaindeksi 2015=100, 1/2010–12/2019

Syksyllä korjattu viime vuosiin nähden runsas viljasato palautti viljojen hinnat normaalille tasolle. Viljelijähinnoista leikkaantui kolmannes vuodentakaisiin hintoihin verrattuna. Sianlihan hinnat lähtivät voimakkaaseen nousuun maailmalla jo keväältävesta afrikkalaisen sikaruton AFS:n kurittaessa kiinalaisen lihan tuotantoa. Suomalaisen lihan tuottajat eivät kuitenkaan päässeet mukaan hintaralliin siinäkään vaiheessa kun EU:n hintataso ylitti keväällä Suomen hintatason. Sianlihan hinta vahvistui Suomessa kaksi prosenttia, kun samaan aikaan EU-maissa hinta nousi keskimäärin kolmanneksen. Naudanlihan hinta laski

hieman ja siipikarjasta maksettiin saman verran kuin vuosi sitten. Lypsytiloilla parantuneet vientinäkyvät ja hieman laskenut tuotanto näyttäytyy hintavakauden muodossa. Maidon hinta laski vajaan prosentin.

Maatalouden tuottajahintaindeksi 2015=100, 4. vuosineljännes 2019

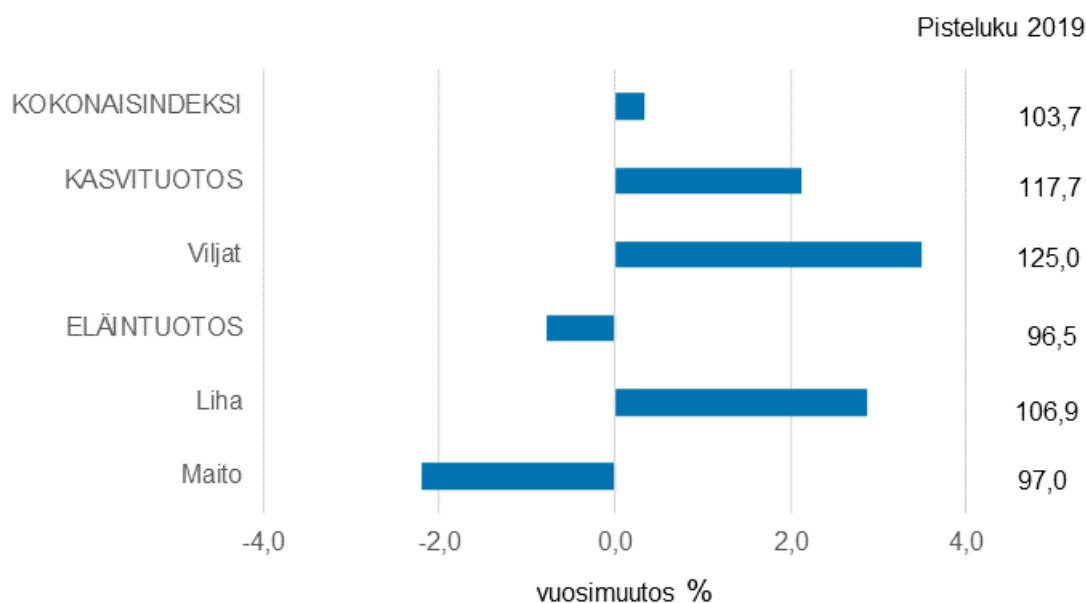
Indeksi (2015=100)	Pisteluku IV/2019 ¹⁾	Neljännesvuosimuutos, % ¹⁾	Vuosimuutos, % ¹⁾
Kokonaisindeksi	100,6	-0,7	-5,8
Kokonaisindeksi, pl. turkistuotanto	104,2	-0,6	-6,1
Kasvituotos	109,4	-1,2	-14,0
Eläintuotos	96,2	-0,5	-0,3

1) Vuosi 2019 on ennakkollinen kunnes maidon lopullinen jälkilititys on tiedossa

Katovuoden jälkimainingit, AFS sekä Brexit aiheuttivat päänvaivaa vuonna 2019 – syksyn kelpo sato palautti viljamarkkinat normaaliin

Maatalouden tuottajahinnat nousivat 0,3 prosenttia vuonna 2019 edellisvuoteen verrattuna. Kasvituotteiden hinnat kallistuivat reilut kaksi prosenttia. Liha ja eläintuotteet halpenivat vajaan prosentin. Kuulostaako melko tavanomaiselta tilastovuodelta? Totuus on kuitenkin toinen, kun katsotaan tarkemmin lukujen taakse.

Maatalouden tuottajahintaindeksi 2015=100, 2019

Katovuoden jälkimainingeissa viljojen hinnat olivat lähellä vuosituhannen huippuhintoja. Viljelijälle maksettiin lähes 40 prosenttia enemmän edellisvuoden vastaaviin hintoihin nähden – kauran tuottajahinta oli jopa puolet korkeampi. Ensimmäiset satoennusteet maailmalla povasivat isoa satoa syksyksi, halpa maissi markkinoilla korvasi rehuohraa ja viljan vienti takkuili. Nämä tekijät johtivat siihen, että viljojen hinta kääntyi laskuun jo keväällä. Voimakkain hinnanlasku nähtiin elokuussa ja se jatkui koko syksyn marraskuulle saakka. Vuoden lopussa viljatilallinen kuittasi lähes kolmanneksen pienempää tonninhintaa sadostaan kuin vuosi sitten.

Lihantuottajan vuotta on leimannut afrikkalaisen sikaruton AFS:n leviäminen Kiinassa. Kiinassa tuotetaan yli 50 miljardia kiloa sianlihaa vuodessa, koko EU:n tuotanto on vajaa puolet siitä ja muun maailman

tuotanto samaa suuruusluokkaa kuin EU:n. Vuoden 2019 loppuun mennessä Kiina menetti taudin takia 40 prosenttia sioistaan. Kiinalaisten liha-aukkoa tilkitään tuontilihallalla, mikä on johtanut tuottajahintojen nousuun EU:ssa. Alkuvuodesta kotimaisille tuottajille maksettiin EU:n parasta hintaa, loppuvuodesta suomalaisen lihan hinta oli pudonnut EU:n hintaseurannan häntäpäähän. Joulukuussa EU:n hintataso oli Suomeen verrattuna 15 prosenttia korkeampi. Kokonaisuutena vuonna 2019 sianlihan tuottajahinta nousi Suomessa reilut 3 prosenttia, kun koko EU:ssa keskimääräinen nousu oli parikymmentä prosenttia vuodentakaisesta.

Maitotilallisen vuotta piristi tuottajahinta EU:n kärkipäästä, tuotannon supistuminen niukasti ja viennin piristyminen. Hyvästä vertailuhinnasta huolimatta maidosta maksettiin tuottajalle kaksi prosenttia pienempää tuottajahintaa kuin vuotta aiemmin. Toistaiseksi maitotuotteiden hyvät vientinäkyvät ja tarjontatilanne näkyvät hinnan vakautena. Maitotuotteiden vienti Eurooppaan vetää ja Kiina on korvannut lihapulaa osin myös maitotuotteiden tuonnilla. Sopimuksettomana Brexitin uhka leijui markkinoiden yllä koko vuoden. Maidontuotanto lisääntyi erityisesti Britanniassa ja Irlannissa. Tämä nosti EU:n kokonaistuotannon hieman plussalle, vaikka isoissa tuottajamaissa tuotanto väheni.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Maatalouden tuottajahintaindeksi 2015=100, IV/2019 (ennakollinen).....5

Kuviot

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Maatalouden hintaindeksit ja kuluttajahintaindeksi 2015=100, 1/2010–12/2019.....6

Liitekuvio 2. Maatalouden tuottajahintaindeksi 2015=100, 1/2010–12/2019.....6

Tietojen tarkentuminen 7

Laatuseloste: Maatalouden tuottajahintaindeksi 2015=100.....8

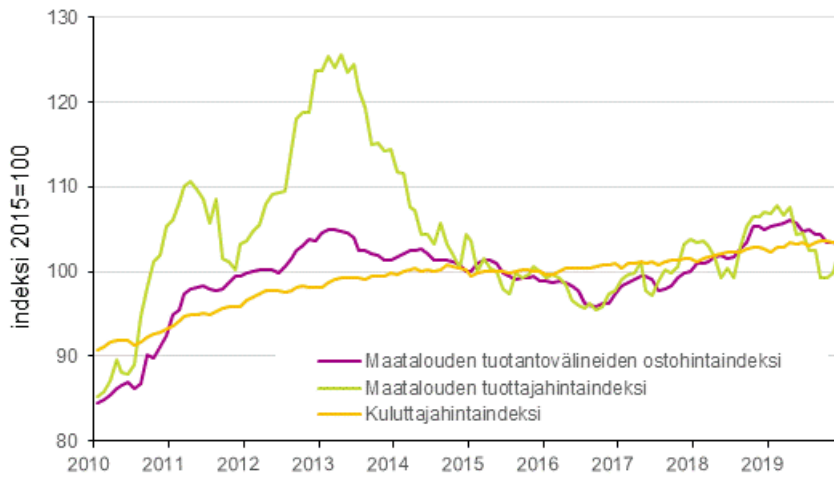
Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Maatalouden tuottajahintaindeksi 2015=100, IV/2019 (ennakollinen)

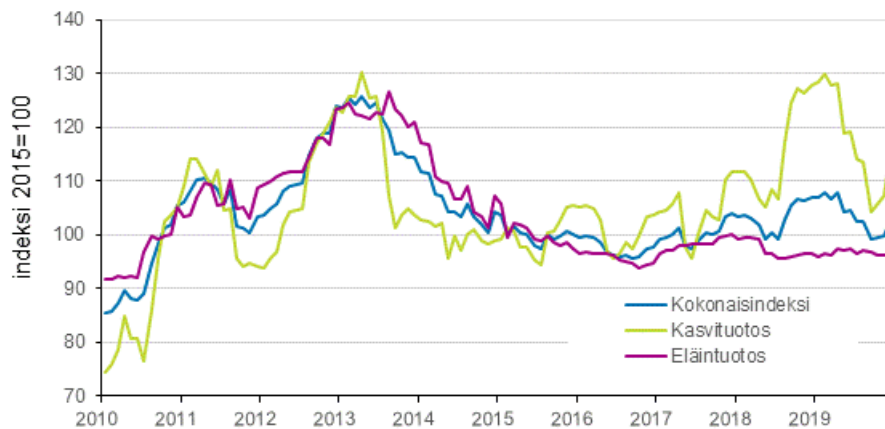
Indeksinimike	Pisteluku	Neljännesvuosimuutos, %	Vuosimuutos, %
010000 VILJAT (sis. siemenet)	102,3	-9,7	-31,4
020000 TEOLLISUUSKASVIT	101,3	5,2	5,6
030000 REHUKASVIT	101,4	-12,3	-12,8
040000 VIHANNEKSET JA PUUTARHATUOTTEET	115,1	5,4	-3,8
050000 PERUNAT (sis. siemenen)	105,5	-5,8	0,5
060000 HEDELMÄT	114,8	-2,7	-13,2
100000 KASVITUOTOS (010000-090000)	109,4	-1,2	-14,0
101000 KASVITUOTOS (010000-090000), pl. hedelmät (060000) ja vihannekset (040000)	102,6	-7,4	-23,2
110000 ELÄIMET	106,6	-0,3	0,7
111000 Nauta	107,8	-1,7	-0,3
112000 Siat	109,4	1,1	2,1
115000 Siipikarja	100,1	-0,3	0,0
120000 ELÄINTUOTTEET	90,3	-0,6	-1,0
121000 Maito	97,1	-0,1	-0,7
122000 Kananmunat	100,0	0,2	-3,2
130000 ELÄINTUOTOS YHTEENSÄ (110000+120000)	96,2	-0,5	-0,3
13000x ELÄINTUOTOS YHTEENSÄ (110000+120000), pl. turkikset	101,2	-0,2	-0,3
140000 MAATALOUDEN TUOTTAJAHINTAINDEKSI YHTEENSÄ (100000+130000)	100,6	-0,7	-5,8
14000x MAATALOUDEN TUOTTAJAHINTAINDEKSI YHTEENSÄ (100000+130000), pl. turkikset	104,2	-0,6	-6,1
141000 MAATALOUDEN TUOTTAJAHINTAINDEKSI YHTEENSÄ (100000 + 130000), pl. hedelmät (060000) ja vihannekset (040000)	97,4	-2,0	-5,9

Liitekuviot

Liitekuvio 1. Maatalouden hintaindeksit ja kuluttajahintaindeksi 2015=100, 1/2010–12/2019

Liitekuvio 2. Maatalouden tuottajahintaindeksi 2015=100, 1/2010–12/2019

Tietojen tarkentuminen

Maatalouden tuottajahintaindeksin tiedot tarkentuvat pääsääntöisesti kerran vuodessa ensimmäisen vuosineljänneksen julkistuksen yhteydessä. Tietojen tarkentuminen johtuu maidon jälkilitityksestä. Lisätietoja tietojen tarkentumisesta on laatuselosteen kohdassa 4.

Maatalouden tuottajahintaindeksin 2015=100 kokonaisindeksin vuosimuutoksen tarkentuminen

Indeksi ja vuosineljännes		Vuosimuutos		
		Julkistus 17.2.2020	1. Julkistus (%)	Tarkentuminen (%-yks.)
Maatalouden tuottajahintaindeksi	2018	3,2	3,1	0,1
2015=100, yhteensä	I/2018	3,9	3,9	0,0
	II/2018	1,8	1,7	0,1
	III/2018	3,0	2,8	0,2
	IV/2018	4,1	4,0	0,1

Laatuseloste: Maatalouden tuottajahintaindeksi 2015=100

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenveto tilaston tietosisällöstä ja käyttötarkoituksesta

Maatalouden tuottajahintaindeksi 2015=100 sisältää indeksipistelukuja kotimaassa tuotettujen kasvituotteiden sekä eläinten ja eläintuotteiden hinnannuutoksista. Indeksii kuvaa maataloustuotteiden arvonlisäverottomien hintojen muutoksia ja hintakehitystä viljelijän kannalta. Seurattava hinta on ns. markkinahinta, jossa on mukana mahdolliset verot (pl. alv) ja johon ei ole lisätty tukia. Tilasto kertoo myös hintakehityksen vaikutuksesta maataloudesta saatavaan tuloon. Tilaston käyttäjiä ovat mm. kansantalouden tilinpito maatalouden taloustilien yhteydessä, tutkimuslaitokset, Eurostat, DG Agri, FAO ja viljelijät.

1.2 Käsitteet

Indeksin keskeiset käsitteet on määritelty Tilastokeskuksen käsitetietokannassa ja kuvattu indeksin menetelmäselosteessa: <http://tilastokeskus.fi/til/mthi/men.html>.

1.3 Luokitukset

Indeksin kuusinumeroinen luokitus noudattaa pääpiirteissään maatalouden tilinpidon luokitusta (Economic Accounts for Agriculture EAA, jolla on yhteys kulloinkin voimassa olevaan toimialaluokitukseen NACE ja sen suomalaiseseen versioon TOL). Tiedot on luokiteltu Eurostatin kuusinumeroisen luokituksen mukaan kahteen pääryhmään eli kasvituotokseen ja eläintuotokseen, jotka on edelleen jaettu 11 alaryhmään. Luokittelu on esitetty tarkemmin julkaisussa EU:n Maataloushintatilastojen käsikirja ([Handbook for EU Agricultural Price Statistics](#), March 2008).

1.4 Tietolähteet

Maatalouden tuottajahintojen pääasiallinen tietolähde on Luonnonvarakeskus Luke. Muita tietolähteitä ovat Kasvistieto Oy, Kauppapuutarhaliitto, Hedelmän- ja marjanviljelijöiden liitto sekä lisäksi muutama yritys.

1.5 Lait, asetukset ja suositukset

Maatalouden hintaindeksit laaditaan Tilastokeskuksessa yhteistyössä Eurostatin kanssa perustuen "herrasmiehsopimukseen". Maatalouden tuottajahintaindeksin hintatietojen keruu ja tilaston laatiminen perustuu välillisesti seuraaviin lakeihin: EP:n ja neuvoston asetus maatalouden tilinpidosta (EY) N:o 138/2004, Laki maaseutuelinkeinotilastoista 20.12.1996/1197, Laki maaseutuelinkeinorekisteristä 29.12.1994/1515, Tilastolaki 23.4.2004/280.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maatalouden tuottajahintaindeksi lasketaan Laspeyres'n hintaindeksin mukaisesti. Indeksilaskentaa varten tarvitaan perusvuoden painorakenteen lisäksi indeksiin kuuluvien tuotteiden kuukausittainen hintaseuranta. Indeksii painorakenne perustuu vuoden 2015 maataloustuotteiden arvonlisäverottomien myyntien arvoihin. Tietojen lähde on kansantalouden tilinpidon maatalouden taloustilit. Arvotiedot sisältävät tilojen väliset ja maataloussektorin ulkopuolelle kohdistuneet myynnit. Tuotteet ovat siten päätyneet suoraan käytettäviksi, jalostukseen tai vientiin. Painot eivät sisällä omaan käyttöön tuotettujen tuotteiden arvoa eikä kotipuutarhasta myytyjen tuotteiden arvoa. Tilaston painorakenteen arvopainot poikkeavat siis kokonaistuotoksen arvoista.

Suomessa maatalouden tuottajahintaindeksissä käytetään samaa painorakennetta jokaisella laskentakierroksella entiseen tapaan. Tiedot lasketaan 2015=100 indeksissä myös Eurostatin suosituksen mukaisilla kausipainoilla. Kausipainoja käytetään vihannesten, hedelmien ja perunan hintatietojen painotuksessa. Näillä tuotteilla on siten erilaiset painoarvot eri kuukausina ja/tai vuosineljänneksinä. Kausipainoilla lasketut indeksit julkaistaan ainoastaan [Eurostatin tietokannoissa](#).

Perusvuotta vaihdetaan viiden vuoden välein, jolloin painorakenne muutetaan vastaamaan perusvuoden tilannetta. Perusvuosi päättyy aina nollaan tai viiteen. Indeksit lasketaan kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuosi-indekseinä.

Indeksin laskentamenetelmä on kuvattu tarkemmin tilaston kotisivulta löytyvässä menetelmäkuvaussessa ja maatalouden hintaindeksien käsikirjassa ([Handbook for EU Agricultural Price Statistics](#), March 2008).

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilasto kuvaa maataloustuotteiden hintamuutoksia viljelijän kannalta. Maatalouden tuottajahintaindeksi kattaa koko Suomen eikä alueellista jakoa ole. Tilaston kuvauskohde on maanviljelijöiden Suomessa tuottamat kasvituotteet, eläimet ja eläintuotteet, jotka myydään toisille tiloille tai maataloussektorin ulkopuolelle (pl. myynti kotitalouksille). Indeksissä mukana olevat hyödykkeet kattavat koko perusjoukon, tosin taloudelliselta arvoltaan pienillä tuotteilla ei ole omaa hintaseurantaa ja niiden myyntiarvot on indeksiin painorakenteessa vyörytetty muille maataloushyödykkeille. Siten indeksissä olevat tuotteet edustavat painorakenteen kautta myös tuotteita, jotka eivät ole indeksissä mukana. Hyödykkeiden hintamuutosten seuraamiseksi tarvittavat hintatiedot kysytään tiedonantajilta, jotka on valittu otannalla tai harkinnanvaraisesti.

Tilasto koostuu kahdesta pääryhmästä: kasvituotteet sekä eläimet ja eläintuotteet. Kasvituotteet jakaantuvat edelleen yhdeksään alaryhmään, so. hyödykeryhmään, kuten viljat, vihannekset ja puutarhatuotteet sekä hedelmät. Näin ollen tilastossa on 11 hyödykeryhmää. Tilaston rakenne ja luokitus on sama kaikissa EU-maissa. Suomessa on hintaseurantaa kuitenkin vain kahdeksassa hyödykeryhmässä, sillä viinissä, oliiviöljyssä ja muissa kasvituotteissa ei ole taloudelliselta arvoltaan merkittävää maataloustoimintaa. Maatalouden tuottajahintaindeksin kahdeksan hyödykeryhmää sisältävät noin 40 maataloustuotetta, joiden hintakehitystä seurataan kuukausittain. Esimerkiksi kasvituotteisiin kuuluvan Viljat-hyödykeryhmän hintakehitystä seurataan viiden erilaisen viljan hintatiedoilla.

Tilaston laatimisessa tarvittavat tuotteiden hintatiedot saadaan pääosin Luonnonvarakeskus Luken laatimasta Maataloustuotteiden tuottajahinnat -tilastosta

(<http://www.maataloustilastot.fi/maataloustuotteiden-tuottajahinnat>). Lukesta saatavat hintatiedot kattavat noin 70 prosenttia Maatalouden tuottajahintaindeksistä, kun kattavuutta mitataan indeksiin painoarvoilla. Luken tilasto sisältää maataloilta teollisuuteen, pakkaamoille ja välityslähiikille jalostamattomina sekä pakkaamattomina myydyt tuotteet; tilojen välinen kauppa jää tilaston ulkopuolelle. Maatalouden tuottajahintaindeksissä tilojen välisessä kaupassa, kuten rehuviljakaupoissa, arvioidaan käytettävän markkinahintatasoa. Luken tilasto kattaa pääsääntöisesti yli 80 prosenttia siinä tarkasteltavista tuotevirroista lihan, maidon, viljan, rypsin ja rapsin osalta, ruokaperuna jää tämän alle.

Maatalouden tuottajahintaindeksissä hyödynnetään lisäksi Kasvistieto Oy:n hintatilastoa vihannesten hintaseurannassa. Näiden tietojen osuus on noin 12 prosenttia indeksistä. Kasvistieto Oy arvioi, että päätuotteissa sen hintatilastot kattavat 10–40 prosenttia kotimaisen tuotetuotannon määrästä.

Loput indeksiin laatimiseen tarvittavista hintatiedoista saadaan muista tilastoista tai Tilastokeskus kysyy ne tiedonantajilta (rehukasvit, sokerijuurikas, tärkkelysperuna, jotkin kukat, hunaja ja turkikset). Osa kukkien ja taimien sekä vihannesten hintatiedoista saadaan Kauppapuutarhaliitto ry:n hintatilastoista. Liiton jäsenyritykset kattavat puolet Suomen kasvihuonealasta. Kauppapuutarhaliitto ry:n hintatiedoilla seurattavilla tuotteilla on viiden prosentin paino indeksissä. Tilastokeskuksen keräämillä hintatiedoilla on vajaa 13 prosentin osuus indeksissä, mistä valtaosa koostuu turkisenahjoista. Tilastokeskus kerää turkisten hintatiedot turkishuutokaupoista, jotka ovat turkisenahkojen tärkein myyntipaikka.

Suomessa laskettavassa Maatalouden tuottajahintaindeksissä ei käytetä vihanneksilla ja puutarhatuotteilla, hedelmillä ja perunalla vaihtuvapainoisia tuotekoreja. Kesäkuukausina vihanneksilla ja hedelmillä käytetään viimeisintä käytettävissä olevaa edustavaa hintaa. Indeksiksi lasketaan jatkossa EU:n tilastoviraston Eurostatin käyttöä varten myös kausipainoin.

Virhelähteitä ja tilaston tarkkuuteen vaikuttavia tekijöitä voivat olla hintatietojen puuttuminen osasta vuotta (esimerkiksi hedelmät ja varhaisperuna), tuotteissa tapahtuvien laadunmuutosten puutteellinen käsittely indeksilaskennassa, otantavirhe, indeksiin painorakenteen epätarkkuus, mikäli maataloustuotannossa tapahtuu merkittäviä rakennemuutoksia, tiedonantajilta kerättävien hintatietojen heikko kattavuus sekä mahdolliset käsittelyvirheet. Otannasta aiheutuva epätarkkuutta voidaan kuvata estimaatin (indeksipisteluku) keskivirheellä ja laskea sen avulla luottamusvälejä indeksipisteluvuille. Maatalouden tuottajahintaindeksille ei ole estimoitu luottamusvälejä.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Indeksi julkaistaan 45 päivää tilastoneljänneksen päättymisen jälkeen. Mikäli 15. päivä osuus viikonloppuun tai arkipyhään, julkaistaan tilasto seuraavana arkipäivänä. Marraskuun puolivälissä julkaistaan ennuste koskien vuoden keskimääräisiä pistelukuja. Maatalouden tuottajahintaindeksi julkaistaan ennakkollisena. Tilastovuotta koskevat lopulliset indeksipisteluvut julkaistaan tilastovuotta seuraavan vuoden toukokuussa, kun on tiedossa maidon jälkitilin suuruus. Tarvittaessa tuottajahintaindeksistä julkaistaan ylimääräisiä tilastojulkistuksia. Tarkempi julkaisuaikataulu löytyy osoitteesta: <http://tilastokeskus.fi/ajk/julkistamiskalenteri/index.html>.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Maatalouden tuottajahintaindeksistä julkaistaan internetissä julkistusten yhteydessä tuoreimpia lukuja käsittelevä lyhyt tiedote, joka löytyy tilaston kotisivulta.

Maatalouden tuottajahintaindeksi julkaistaan seuraavissa paikoissa: Maatalouden tuottajahintaindeksin kotisivuilla (<http://tilastokeskus.fi/til/mthi/index.html>), Suomen tilastollisessa vuosikirjassa, Tilastokatsauksissa, ja Eurostatin julkaisuissa sekä tietokannoissa.

Maatalouden tuottajahintaindeksiin liittyvää dokumentaatiota on saatavissa tilaston kotisivulta sekä tilastoa tuottavalta Tilastokeskuksen vastuualueelta (sähköpostiosoite mthi@stat.fi ja puhelinnumero 029 551 1000 / maatalouden tuottajahintaindeksi).

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Maatalouden tuottajahintaindeksiä on laskettu vuodesta 1990 lähtien Eurostatin luokitusten mukaisesti ja se on siten vertailukelpoinen muiden EU-maiden maatalouden hintaindeksien kanssa.

Vanhat indeksisarjat eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia nykyisin käytössä oleviin indeksisarjoihin, koska hintamääritelmät ovat muuttuneet mm. hintatukien ja verotuksen osalta.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Maatalouden hintaindeksit kuvaavat maataloustuotteiden ja tuotantovälineiden arvolisäverottomien hintojen muutoksia. Indeksit eivät kuvaa määrien muutoksia eivätkä viljelijän saaman tulon tai menojen muutoksia. Suomen liittyessä Euroopan unioniin vuonna 1995 muutettiin maatalouden tuottajahintaindeksin laskentaperusteita. Vuodesta 1990 lähtien vuoden 2000 helmikuuhun saakka on maatalouden tuottajahintaindeksiä laskettu tuettomana ja hintatuet mukaan lukien. Indeksistä on olemassa tältä ajalta kahdet indeksisarjat. Maatalous tuli vuoden 1995 alusta arvonlisäverotuksen piiriin. Maataloustuotteiden hintatuet poistuivat pääosin 2000 luvun alusta ja niitä ei huomioida nykyisissä indekseissä.

Lisätietoja

Marianne Rautelin   029 551 3421
Vastaava tilastojohtaja:
Jan Nokkala

mthi@stat.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maatalouden tuottajahintaindeksi 2015=100. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-6529 (pdf)